

اختلافات بوری

درپرتو آرای ہیات داوری

دکتر محمد رضا صابر

رئیس شعبہ چارہ دیوانہ کی کشور

دکتر غلام علی میرزائی سنہ ۱۳۸۰

دیر سابق ہیات داوری

عشر
۱۰

سرشناسه	: صابر، محمدرضا، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: اختلافات بورسی در پرتو آرای هیات داوری / محمدرضا صابر، غلامعلی میرزائی منفرد.
مشخصات نشر	: تهران: دادگستر، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۹۶ ص.
شابک	: ۹۷۸۶۰۰۲۸۲۱۶۸۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
موضوع	: کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار، دبیرخانه هیئت داوری
موضوع	: بورس - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Stock exchanges -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: بورس - ایران - دعاوی
موضوع	: Stock exchanges -- Iran -- Cases
موضوع	: کارگزاران بورس - وضع حقوقی و قوانین - ایران
موضوع	: Stockbrokers -- Legal status, laws, etc. -- Iran
موضوع	: داوری تجاری - ایران - دعاوی
موضوع	: Arbitration agreements, Commercial-- Iran -- Cases
موضوع	: کارگزاران بورس - ایران - جرایم علیه
موضوع	: Stockbrokers -- Crimes against -- Iran
موضوع	: بازار سرمایه - ایران
موضوع	: Capital market -- Iran
شناسه افزوده	: میرزائی منفرد، غلامعلی، ۱۳۵۴ -
رده بندی کنگره	: ۹۶۲۰۱۷۱
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۰۶۰۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۱۰۰۰۰

لایو لیبز LOT
تامین سرمایه Investment Bank

اختلافات بورسی در پرتو آرای هیات داوری

دکتر محمدرضا صابر / دکتر غلامعلی میرزائی منفرد

ناشر: انتشارات دادگستر

چاپ اول: آذر ۱۳۹۹

شماره: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸۶۰۰۲۸۲۱۶۸۳

همه حقوق چاپ و نشر این اثر برای نشر دادگستر محفوظ است. تکثیر، انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، از جمله: فتوکپی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و پخش بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است. این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، میدان حضرت ولی عصر (عج)، بلوار کشاورز،

ابتدای خیابان فلسطین، کوچه شهید ذاکری، پلاک ۶، واحد یک

تلفن مرکز فروش: ۸۸۹۰۴۴۶۵ - ۸۸۹۰۵۴۶۰ فکس: ۸۸۹۱۰۳۳۳

کدپستی: ۱۴۱۶۷۵۳۶۸۱

نشانی سایت: www.dadgostarpub.ir

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۲	مقدمه

بخش اول ساختار و شریفات رسیدگی

۱۳	فصل اول: کمیته سازش کانونها
۱۶	فصل دوم: دبیرخانه هیأت داوری
۱۶	فصل سوم: هیأت داوری
۱۷	گفتار اول: ساختار
۱۸	گفتار دوم: ماهیت
۱۹	گفتار سوم: صلاحیت
۲۲	گفتار چهارم: قطعیت رای

بخش دوم

مباحث ماهوی

۲۵	فصل اول: دعاوی اوراق بهادار
۲۵	گفتار اول: مطالبه سود سهام

الف: ابطال دادخواست	۲۵
ب: رد دعوا	۲۸
پ: محکومیت خوانده	۳۱
گفتار دوم: معامله فضولی	۴۹
الف: محکومیت خوانده	۴۹
ب: رد دعوا	۷۳
گفتار سوم: معاملات اعتباری	۷۹
گفتار چهارم: ابطال معامله	۸۴
گفتار پنجم: دعاوی مربوط به واگذاری‌های خصوصی‌سازی	۱۰۷
فصل دوم: دعاوی کالایی	۱۴۱
گفتار اول: دعاوی مربوط به کالا	۱۴۱
الف - عدم تحویل تمام کالای خریداری شده	۱۴۱
ب - مطالبه مانده کالای مورد معامله	۱۴۶
پ - مطالبه ضرر و زیان ناشی از ابطال معامله	۱۴۹
ث - مطالبه خسارت ناشی از تاخیر در تحویل	۱۶۱
گفتار دوم: قراردادهای آتی	۱۶۴
فصل سوم: آیین دادرسی مدنی	۲۰۳
گفتار اول: جلب ثالث	۲۰۳
الف - مطالبه سود	۲۰۳
ب - جلب شرکت کارگزاری	۲۱۴
پ - جلب کارگزار فروشنده سهام	۲۱۵
گفتار دوم: دستور موقت	۲۱۸
الف - لغو دستور موقت	۲۱۸

پیشگفتار

«وَ إِذَا حُكِمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعاً بَصِيراً»

عمر قضاوت و داوری به درازای تاریخ و تمدن بشری است که در مقاطع مختلف، حوادث گوناگون، منازعات متنوع ابتدائی و پیچیده سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و... میدان داری کرد و می کند و از این رهگذر، آثار و رویه ها و عاداتی برای تنظیم و تنسيق روابط قراردادی، معاملاتی و اجتماعی به ارمغان آورده است. قضاوت و داوری با وجود تفاوت ماهوی همواره قین هم ظهور و بروز داشته و دارند. به موازات حضور پرفروغ قضا و داوری در تمامی آباد زندگی بشر، داوری در بازار سرمایه که تجلی گاه تعارض منافع و اصطکاک روابط فعالان این بازار است امری بدیهی و بلکه اجتناب ناپذیر می باشد. از این رو هیات داوری که به موجب ماده ۳۷ قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی برای حل و فصل اختلافات حرفه ای فعالان بازار سرمایه تشکیل شده، بر خلاف تعبیر هیات داوری در ماده یا شده که ظهور در اختیاری بودن آن دارد، به لحاظ قانونی و الزامی بودن، در حقیقت عماند در شبه قضایی مانند رویه جاری محاکم دادگستری است به طوری که رای صادره از هیات داوری، قطعی و لازم الاجراست و فعالان بازار سرمایه ناگزیر از مراجعه به هیات داوری پس از رعایت ترتیبات قانونی به منظور حل و فصل اختلافات می باشند. از جمله آثار رای هیات داوری در گذر زمان، همانند سایر محاکم قضایی، ایجاد وحدت رویه است همچنان که خود از رویه قضایی بهره مند می باشد. بنابراین علاوه بر عرف، رویه قضائی، جایگاهی بس خطیر در فهم حقوق و نقشی اساسی و غیرقابل انکار در تحول آن در هر نظام حقوقی داراست و حقوق هر کشور را باید در بستر رویه قضایی و تفسیری که دادگاهها و نیز داوران در عمل با استنباط از قانون به عمل می آورند شناسایی کرد و واضح است که تفسیر و تبیین حقوق بی توجه به رویه عملی محاکم، قضات و داوران، نمی تواند بیانگر

دقیق ماهیت آن نظام حقوقی باشد. رویه قضایی به حدی ملموس و مقبول است که در کتب اساتید مبرز حقوق و آرای دادگاهها استناد یا اشاره به رویه و تفسیر عملی حقوق امری پذیرفته شده و مرسوم است و جایگاه خطیر رویه قضایی تا جایی است که در برخی نظام‌های حقوقی رویه قضایی منبع عمده حقوق است و تبیین و تفسیر حقوق تنها در پرتو بررسی و تحلیل رویه قضایی امکان پذیر است؛ همانند نظام حقوقی کامن‌لا.

البته در برخی سیستم‌های حقوقی اگر چه رویه در معنی عام خود نقشی الزام آور ندارد اما نقش اشاعه آور و تشحید ذهن قاضی و داور را داراست. در عین حال، رویه به معنی خاص خود نظیر آرای وحدت رویه در نظام حقوقی ایران به منزله قانون و لازم‌الاتباع می‌باشد؛ به وضوح است رویه و عادات هیات داورى همانند رویه قضایی در تبیین و تفسیر قواعد و مقررات بازار سرمایه و انطباق قواعد عمومی حقوق با مقررات خاص این بازار از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است که اطلاع از رویه قضایی (داوری) و توجه به نقش آن در تحول حقوق در گرو انتشار آراء حاکم (و در این مقال، آرای هیات داورى) جهت اطلاع عموم مردم، خاصه اهل نظر و پژوهش از مفاد آراء و رویه معمول در محاکم و هیات داورى است. انتشار آراء در نظام‌ها و سیستم‌های حقوقی شاخص جهان، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. کتاب حاضر به مصداق «إِنَّ نَازِلًا ثَدُلُّ غَلِيْنَا» با همین انگیزه و با اعتقاد به اهمیت انتشار آراء و با هدف تبیین مبانی حقوق و در مسیر توسعه عدالت در حل و فصل اختلافات بورسی تهیه و تدوین (تالیف) شده و به - مقدمه - حقوقی، قضایی و داورى تقدیم می‌شود. امید که این اثر ناچیز که مشتمل بر آراء صالیه از هیات داورى و در موضوعات مختلف بازار سرمایه می‌باشد، در حد خود موثر و مفید در هائی که بحث شد، بوده باشد. آرای منتشره در این وجیزه، در موضوعات مختلف و به لحاظ اهمیت آنها و نقشی که احیاناً در پیشبرد علم حقوق و رویه قضایی داشته باشند انتخاب شده‌اند. در انعکاس آراء و تقسیم‌بندی آنها از شیوه نسبتاً جدید و مناسبی استفاده شده به گونه‌ای که خواننده با مراجعه به فهرست موضوعات و گزاره‌ها خواهد توانست به رای مورد نظر دست یافته و از آن بهره‌مند شود. (انشاءالله)

مقدمه کتاب حاضر حاوی مطالبی نسبتاً جامع، مفید و روشن‌گر پیرامون ماهیت، مبانی.

جایگاه، ساختار قانونی هیات داوری، مفاد آرای هیات، آثار مترتب بر آن آراء، قواعد و مباحث حقوقی مرتبط با آراء، تشریح اجمالی مباحث مآخوذه از آراء و تشریفات شکلی از تشکیل پرونده تا صدور و اجرای رای می‌باشد. امید که مقبول نظر افتد.

در پایان بر خود فرض و لازم می‌دانم اولاً از دو موضع از زحمات ارزشمند و بی‌دریغ پژوهشگر ارجمند، جناب آقای دکتر غلامعلی میرزایی منفرد، تشکر و قدردانی کنم. یکی به این لحاظ که در طول دوران مسئولیت اینجانب در سه دوره دو ساله (شش سال) چه زمانی که دبیر هیات داوری و چه آن زمان که در معاونت حقوقی سازمان بورس و اوراق بهادار مشغول به خدمت صادقانه بودند، همواره و بی‌هیچ متنی معین و یاور بنده در امور خطیر مسئولیت هیات داوری بوده‌اند؛ دیگری به لحاظ زحماتی که در امر گردآوری و تنظیم کتاب حاضر بی‌هیچ مضایقه‌ای متحمل شده‌اند، خداوند بزرگ بر صحت، سلامت، موفقیت روزافزون ایشان بیافزاید. ثانیاً از زحمات، معاضدت و مساعدت جمیع اعضای محترم و معزز هیات داوری، به ویژه سرور گرامی جناب آقای شاملو، مستشار دیوانعالی کشور و آقایان دکتر فهیمی، دکتر قاسم بولو، دکتر شهرام ابراهیمی، دکتر مهدی ابراهیمی، دکتر محمد سالانی، محمد عطایی، سید مهدی علم الهدی و ایوب باقرتبار و برادر بزرگوار جناب آقای دکتر شبانی، دبیر فعلی هیات داوری که در طول دوران مسئولیت همواره بنده حقیر امور محبت و نصرت علمی خویش قرار دادند تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین از کلیه دوستان، همکاران و کارشناسان محترم دبیرخانه هیات داوری که همواره توأم با محبت در تنظیم و تنسيق پرونده‌های مطروحه در هیات داوری و پیشبرد امور فعالانه مساعدت کرده‌اند تشکر و قدردانی می‌گردد. خداوند متعال یار و یاور دوستان در همه شئونات زندگی باشد.

وَأَخِرُ دَعَوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

دکتر محمدرضا صابر

رئیس شعبه چهاردهم دیوانعالی کشور

و رئیس سابق هیات داوری بورس